

С.А. БАЛЮКУ — 80

Відомому вченому в галузі меліоративного ґрунтознавства, агро-екології, моніторингу, охорони родючості ґрунтів, стандартизації й метрології, академіку НААН, доктору сільськогосподарських наук, професору, в.о. директора Національного наукового центру «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського» Святославу Антоновичу Балюку виповнилося 80 років.

С.А. Балюк народився 27 серпня 1946 р. на станції Віледь Вілегодського р-ну Архангельської обл. (рф). У 1973 р. він закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Агрохімія і ґрунтознавство» (нині — у складі Державного біотехнологічного університету). У 2002 р. йому було присвоєно звання професора, а 2007 р. С.А. Балюка обрано академіком НААН.

З 1967 р. трудова і наукова діяльність Святослава Антоновича пов'язана з Національним науковим центром «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського» (ННЦ).

Основною сферою наукової діяльності С.А. Балюка є дослідження ґрунтів — національного багатства та незамінного

природного ресурсу, що забезпечує життя на Землі. Його науково-практична діяльність спрямована на розв'язання актуальних проблем моніторингу ґрунтового покриву, сталого управління, охорони й окультурювання ґрунтів, раціонального використання, розроблення заходів щодо охорони та відтворення родючості ґрунтів, екологічного нормування антропогенних навантажень на ґрунтовий покрив для досягнення нейтрального рівня деградації земель.

Під науковим керівництвом Святослава Антоновича розроблено: систему управління земельними (ґрунтовими) ресурсами України, яка охоплює законодавче, нормативно-правове, нормативно-методичне, інформаційне й технологічне забезпечення, Національну про-

граму охорони ґрунтів, Стратегію збалансованого використання, відтворення та управління ґрунтовими ресурсами України, Концепцію досягнення нейтрального рівня деградації земель (ґрунтів) України, Концепцію організації та функціонування моніторингу ґрунтів в Україні з урахуванням європейського досвіду, проєкт Державної цільової програми «Великомасштабне обстеження ґрунтового покриву України». Розроблене за участі вченого нормативно-методичне забезпечення управління ґрунтовими ресурсами (ДСТУ, ДСТУ ISO, ВНД) широко використовують у галузі ґрунтознавства, меліорації та охорони ґрунтів.

Завдяки активній позиції С.А. Балюка внесено численні оферти до проєктів нормативно-правових актів щодо вдосконалення ґрунтоохоронного законодавства та створення Державної служби охорони ґрунтів. Результати досліджень вченого впроваджено в систему агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення, еколого-меліоративного моніторингу, практику роботи господарств різних форм власності. Під його керівництвом на базі ННЦ

створено Український ґрунтово-інформаційний центр.

Значущим є внесок Святослава Антоновича в розвиток меліорації земель в Україні, відновлення дії програм з охорони родючості ґрунтів та активізацію ґрунтоохоронної політики в Україні. Він є фундатором наукового напрямку — еколого-агромеліоративного ґрунтознавства. Вчений обґрунтував спрямованість ґрунтових процесів і режимів за умови зрошення, визначив напрями еволюції ґрунтів у разі зрошення: деградаційний, квазірівноважний і градаційний вектори, здійснив узагальнене оцінювання агроекологічного стану зрошуваних земель України тощо. За його участі розроблено наукові основи та нормативну базу моніторингу й комплексного оцінювання еколого-агромеліоративного стану зрошуваних і солонцевих земель із застосуванням інноваційних підходів та інструментарію.

С.А. Балюк започаткував новий напрям досліджень щодо впливу бойових дій на ґрунтовий покрив, оцінювання мілітарної деградації ґрунтів, розроблення комплексних заходів щодо відновлення порушених земель. Під його керівництвом за цією тематикою підготовлено серію

книг, рекомендацій, картографічних матеріалів, виконуються національні проекти.

Результати наукової діяльності Святослава Антоновича мають вагоме наукове та практичне значення як на національному, так і на міжнародному рівні. За його ініціативи ННЦ набув статусу координаційного центру України із співробітництва з Глобальним ґрунтовим партнерством (ФАО). За видатні досягнення у 2024 р. С.А. Балюка обрано почесним членом Міжнародного союзу ґрунтознавців (IUSS).

С.А. Балюк опублікував 683 наукові праці. Він є автором і співавтором 136 книг, монографій, підручників та рекомендацій, 13 авторських свідоцтв і винаходів, 177 нормативних документів. За участі вченого у 2015 та 2025 рр. ФАО видає доповнену глобальну доповідь «Світові ґрунтові ресурси». Вчений систематично публікує матеріали у ЗМІ, зокрема в «Голосі України», «Урядовому кур'єрі», «Аграрному тижні».

Науковець проводить активну науково-громадську діяльність: він є генеральним секретарем ГО «Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків», головою Технічного комітету стандартизації — ТК 142 «Якість ґрунту», керівником секції Проблем

розвитку АПК регіону — Північно-східного наукового центру НАН України, відповідальним редактором низки збірників і журналів.

Вчений створив свою наукову школу, яка розвиває його наукові ідеї, підготував 3 докторів і 7 кандидатів наук.

С.А. Балюк є лауреатом Національної премії України ім. Бориса Патона (2024), премії УААН «За видатні досягнення в аграрній науці» (2004), нагороджений нагрудним знаком Пошани Міністерства аграрної політики України (2006), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2006), Грамотою Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» (2013).

Щиро вітаємо Святослава Антоновича з ювілеєм і зичимо йому міцного здоров'я, невичерпної енергії та плідної творчої праці!

**Президія НААН
Відділення
землеробства,
меліорації
та механізації НААН
Національний
науковий центр
«Інститут
ґрунтознавства
та агрохімії
імені
О.Н. Соколовського»
ГО «Українське
товариство
ґрунтознавців
та агрохіміків»**